

Lisa 4. Sotsiaal- ja tervisevaldkond

Sotsiaalhoolekande eesmärgiks on vallaelanikele sotsiaalse turvalisuse ja nende võimalikult iseseisva toimetuleku tagamine.

Valdkonna statistika

Elva valla laste arv oli 2018. aasta 1. jaanuari seisuga 2961, osakaal elanike koguarvust on 20,3%. Vanuses 65+ on elanikke kokku 3106 inimest, osakaal elanike koguarvust on 21,3%. Mõlemad näitajad on Eesti keskmisest kõrgemad.

2018. aasta alguses elas Elva vallas 2978 puudega inimest. Sotsiaalkindlustusameti statistika alusel oli seisuga 30. juuni 2018 Elva vallas kuni 16-aastaseid puudega lapsi 254, sh keskmise puudega 110, raske puudega 131 ja sügava puudega 13 last.

Elva vallas oli 31. jaanuar 2018 seisuga Eesti Töötukassa andmetel registreeritud töötuid 333 inimest, mis on 2,28% elanike koguarvust. Antud näitaja on Eesti keskmisest madalam.

Elva valla sotsiaal- ja terviseosakonnas on tööl osakonnajuhataja, kolm sotsiaalnõunikku, kolm lastekaitsespetsialisti, kuus sotsiaaltööspsialisti ning kuus hooldustöötajat. Elva valla sotsiaalvaldkonna töötajatel on igapäevase töövahendina kasutusel 15 autot, sh 10 elektriautot. Sotsiaal- ja terviseosakonnas tagavad esmase nõustamise igale abi vajavale inimesele kõige lähemal asuvad valla keskuskes või teenuskeskustes töötavad sotsiaaltööspsialistid. Peredele pakutakse tuge laste kasvatamisel ja korraldatakse vanemliku hoolitsuseta jäänud laste elu. Peamisteks abinõudeks on lastega perede sotsiaalnõustamine ja vajalikele teenustele suunamine või toetuse määramine ning võrgustikutöö pere abistamiseks tervikuna.

Sotsiaalteenused

Sotsiaal- ja terviseosakond osutab nelja sotsiaalteenust – koduteenust, sotsiaaltransporditeenust, tugiisikuteenust ning eluruumi tagamise teenust.

Koduteenus on mõeldud inimestele, kes vajavad abistamist kodustes tingimustes, s.t abi toimingutes, mis on vajalikud kodus elamiseks, kuid mida inimene ilma kõrvalabita sooritada ei suuda, näiteks küttepuude või vee tuppä toomine, abistamine toidu valmistamisel, koristamisel, pesemisel vms. Koduteenuse raames võidakse osutada inimesele abi ka asjaajamisel väljaspool kodu, kui see on vajalik inimese toimetulekuks.

Koduteenust osutati Elva vallas 2018. aasta 1. jaanuari seisuga 48 eakale või puudega isikule. Elva Vallavalitsuses on koduteenuse osutamiseks tööl kuus hooldustöötajat. Teenust osutati Elva linnas (26), Puhja (18) ja Rannu (4) piirkonnas. Koduteenust ei osutatud Konguta, Rõngu, Palupera piirkonnas, Puka valla külades. Oluline on teenuse arendamine nendesse piirkondadesse, sest teenus peab olema kättesaadav kogu valla territooriumil teenuse sihtgrupi eakatele kui ka erivajadusega inimestele. Teenuse vajadus on tekkinud ka nädalavahetustel (tööealised töötavad graafiku alusel meditsiini- ja tööstusettevõtetes), seega on vaja tööle võtta uusi hooldustöötajaid. Elva linna ja Puhja piirkonnas võimaldati 2017. aastal koduteenust 3,2% puudega täisealiste inimeste üldarvust, seega kogu Elva vallas on planeeritav teenuse vajadus umbes 88 inimesel.

Sotsiaaltransporditeenuse eesmärk on võimaldada puudega isikul, kellel puue takistab isikliku või ühissõiduki kasutamist, kasutada tema vajadustele vastavat transpordivahendit tööle või õppeasutusse

sõitmiseks või avalike teenuste kasutamiseks. 2018. aasta seisuga on sotsiaaltransporditeenuse osutajaks Elva valla kuus hooldustöötajat.

Sotsiaaltransporditeenuse osutamisel on Elva vallas kehtestatud hinnakiri.

- Elva vallast Tartu linna ja tagasi (kuni 80 km) 12€, iga lisanduv kilomeeter maksab 0,15€;
- Elva vallast valla keskusesse ja tagasi, kaasa arvatud linnasisene sõit 5€;
- Elva vallast teenuskeskusesse ja tagasi 2€;

Peamiselt kasutatakse sotsiaaltransporditeenust Elvas ja Tartus käimiseks pere- ning eriarstide juurde. 2018. aasta jaanuarikuus osutati teenust 40 Elva valla erivajadusega või eakale kliendile. Klientide osas, kellele on suurem teenusevajadus või majanduslikult raske, on võimaldatud teenust kas poole hinnaga või soodsamalt.

Ratastooli- ja ramiirtransporditeenuse korraldamisel teeme koostööd järgnevate teenuseosutajatega: Ani Transport OÜ, Medical Transport ja Tartaline Takso OÜ.

Tugiisikuteenust on võimaldatud Elva vallas peamiselt erivajadustega lastele kui kõige prioriteetsemale sihtrühmale. Tugiisikukoolitusi on Elva vallas läbi viidud, need on suunatud juba lasteasutustes töötavatele tugiisikutele. Suurima probleemina näeme, et tugiisikuteenust vajavad sotsiaalselt toimetulematud pered ja erivajadusega inimesed, kuid tugiisikute vajadus neile on suures osas katmata. Kasutatud on Sotsiaalkindlustusameti projekti vahendeid, mis 2018. aastaga lõppevad, kuid vajadus tugiisikuteenuse järele on endiselt olemas.

Eluruumi tagamise teenus on mõeldud inimesele või perekonnale, kes ei ole võimelised oma sotsiaalmajanduslikust olukorrast tingituna enda vajadustele vastavat eluaset ostma või vabaturult üürima. Eluaseme tagamise teenust kasutavad 2018. aasta jaanuari seisuga 66 peret (104 elanikku), kes kasutavad valla 55 sotsiaal- või munitsipaalkorterit. Osa sotsiaalkorteritest vajavad renoveerimist ning ei ole kohandatud puudega inimestele.

Konguta külas asuvas sotsiaalmajas "Tareke" elab 8 elanikku. Kõikidel elanikel on võimalus kasutada eraldi tuba. Ühises kasutuses on köök, elutuba ja pesemisruumid.

Teenuse tagamiseks on Elva vallal vajadus uute kohandatud eluruumide järele. Vabaturul olevate eluasemete üür tõuseb ning suureneb perekondade arv, kes ei ole võimelised endale elukohta tagama. Erivajadusega ja eakatele inimestele on oluline keskuse lähedus, kus kõik teenused on kättesaadavad.

Elva Vallavalitsuse poolt korraldatavatest sotsiaalteenustest ostetakse sisse kõige enam väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenust eakatele ja puudega inimestele. **Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenust** võimaldati 1. jaanuari 2018 seisuga Elva valla finantseeringuga 40 hooldust vajavale inimesele. Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse osutajad Elva valla piirkonnas on SA Elva Haigla, SA Uderna Hooldekodu, SA Rõngu Hooldusravikeskus, Lõuna-Eesti Hooldekeskus AS Hellenurmes. Samuti tehakse tihedat koostööd ka kõigi teiste nii Tartumaal kui ka üle terve Eesti asuvate üldhooldusteenuse pakkujatega.

Asendushooldusteenusel oli 2018. aasta alguses 24 Elva valla last, sh nendest 18 kasvab SA Elva Laste- ja Perekeskuses, 2 SA Perekodus, 2 Haapsalu Hoolekandekeskuses, 1 Kristlikus Noortekodus ja 1 AS Hoolekandeteenused.

Lapsehoiuteenus on lapsevanema töötamist, õppimist või toimetulekut toetav teenus, mille vältel tagab lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse lapsehoiuteenuse osutaja. Lapsehoiuteenust raske ja sügava puudega lastele ostab vallavalitsus Otepää Rehabilitatsioonikeskus OÜlt.

Võlanõustamisteenust oleme korraldanud Sotsiaalkindlustusameti projekti abil. Sotsiaalkindlustusamet viib ellu Euroopa Sotsiaalfondi poolt rahastatud projekti „Integreeritud teenuste osutamine toimetulekuraskustes inimestele“ perioodil 01.01.2016 - 31.12.2018.

Varjupaigategenust ostab Elva Vallavalitsus vajadusel Tartu linna asutuselt Varjupaik (Lubja 7) ning **turvakoduteenust** Tartu Laste Turvakodult, mis on samuti Tartu linnavalitsuse asutus. Koostööpartneriks on Tähtvere Avatud Naistekeskus - perevägivalda ohvrid, naiste ja laste varjupaik.

Toiduabi andmist korraldavad Elva vallas MTÜ Hooldekoda ja Puhja päevakeskus. MTÜ Hoolekoda - toiduabi Elva linnas, uuskasutuskeskus, projektipõhised sotsiaalteenused peredele.

Perenõustamisteenuse korraldamisel on valla koostööpartneriteks SA Elva Laste- ja Perekeskus ning EELK Perekeskus.

Elva vallas tegutsevad **eakate päevakeskused**:

- Elva päevakeskus
- Puhja päevakeskus
- Käärdi päevakeskus (MTÜ Käärdi Pensionäride Päevakeskus)
- Rannu päevakeskus.

Puhja, Rannu ja Elva linna päevakeskus toimetavad ühistes ruumides koos teiste avalike teenuse osutajatega (noortekeskus, raamatukogu, perearstikeskus jne). Käärdi Päevakeskuses on eriline selle poolest, et toimetab Käärdis kortermaja keldrikorrusel, kuid neil on võrreldes teistega avaramad võimalused. Samuti pidasid Käärdi eakad oluliseks hoida silma peal ja pakkuda tuge nendele eakatele, kes ise päevakeskusesse tulla ei saa, näiteks abistada transpordiga liikumispääsuga eakaid erinevatesse asutustesse. Lisaks võimalusele olla päevakeskustes lahtiolekuaegadel, toimuvad muud regulaarsed tegevused. Elva linna eakate päevakeskuses toimub iganädalaselt koroonamäng, toolitantsuring ning päevasel ajal võimalus kangastelgedel kududa. Puhja keskuses kogunetakse kolmapäeviti lauamängude mängimiseks ja käib regulaarselt koos Puhja Maanaiste Selts. Rannu päevakeskuses kogunevad teisipäeviti laulu- ja tantsurühma "Liisu" liikmed. Puhja päevakeskuses on avalikult pakutavateks teenuseks vererõhu mõõtmine, dušiteenus ning pesu pesemine ja kuivatamine. Rannu päevakeskus pakub võimalust rentida ruume ja pesta pesu.

Psüühilise erivajadustega inimeste päevakeskused (MTÜ Iseseisev Elu) :

- Elva päevakeskus (Kirde 1-22A, Elva linn, Elva vald)
- Rõngu päevakeskus (Valga mnt 9, Rõngu alevik, Elva vald)
- Uula päevakeskus (Uula Huvikeskus, Keskuse tee 4, Räämsi küla, Elva vald)

Sotsiaaltoetused Elva vallas

Puuduse ja vaesuse leevendamiseks eraldab riik kohalikele omavalitsustele vahendeid **toimetulekutoetuse** maksmiseks. Toimetulekutoetuse saajate arv sõltub üldiselt majanduse olukorrast. Elva vallas sai 2018. aasta jaanuarikuus toimetulekutoetust 41 leibkonda.

Elva vallas kehtivad järgmised sissetulekust mittesõltuvad toetused: sünnitoetus **550 eurot**, millest esimene osa (300 eurot) makstakse peale lapse sündi ja teine osa (250 eurot) peale lapse ühe aastaseks saamist. Ranitsatoetus **70 eurot**. Matusetoetus **250 eurot** Hooldajatoetusi makstakse täisealise raske puudega isiku hooldajale 25 eurot, täisealise sügava puudega isiku hooldajale 35 eurot ja puudega lapse hooldajale 50 eurot.

Elva vallas on võimalik taotleda sissetulekust sõltuvaid toetusi: tervisetoeetus; toetused lastega peredele; lapse toiduraha katmise toetus; muude erakorraliste kulutuste hüvitamine.

Sotsiaalvaldkonna sihtasutused

Elva vallale kuulub kolm sotsiaalvaldkonna sihtasutust:

- SA Elva Laste- ja Perekeskus
- SA Uderna Hooldekodu
- SA Rõngu Hooldusravikeskus

SA Elva Laste- ja Perekeskus pakub lastele suunatud sotsiaalteenuseid (asendushooldusteenus vanemliku hoolitsuseta lastele, perenõustamis- ja perelepitusteenus, logopeedi ja mänguterapeudi teenus, rehabilitatsiooniteenus puudega lastele). Lisaks on sihtasutusele loodud allasutus Järve Eralasteaed, mis pakub alusharidust koolieast noorematele lastele.

SA Rõngu Hooldusravikeskus ja SA Uderna Hooldekodu osutavad ööpäevaringset üldhooldusteenust.

Koostööprojektid

Johannes Mihkelsoni Keskus - projektid töötute aktiveerimiseks. Ühing pakub Elvas vallas töötavatele inimestele töötõotuskoolitust, mis sisaldavad psühholoogilist ettevalmistust töötõotinguks, töõõiguse tutvustust, töõintervjuu treeninguid ja arvutikursust. Samuti pakub keskus vajadusel koolitustel osalevatele inimestele erinevaid nõustamistõõnustusteid. Ka on koolitusel osalejatel võimalus osaleda töõklubis tegevuses (grupikohtumised toetusgrupi põõhimõõtel).

Koostõõs **Pääõsteametiga** viiakse ellu perioodil 2018-2019 aastal projekt "500 kodu korda", mille eesmärgiks on toimetulekuraskustes leibkondade kriitilised probleemid lahendada. Projekti raames saab ehitada ja parandada küttekoldeid ning korstnaid, kütteseadmeid paigaldada, elektrisüsteeme uuendada, korstnapõõhkimistõõnustust pakkuda ja suitsu- ja vinguandurit paigaldada. Sihtgrupiks on lasterikkad pered, puuetega inimesed ja üksi elavad eakad. Pääõsteamet eraldas toetuse riigieelarvelistest vahenditest summas 16 550.29 eurot ning Elva Vallavalitsus 7000 eurot ehk kogusummas 23 550.29 eurot. Planeeritud on korrastada ning muuta tuleohutuks vähemalt 11 Elva valla sihtgruppi kuuluvat majapidamist.

Puuetega inimeste eluaseme kohandamise projekt - erivajadusega Elva valla elanikel on võimalik taotleda oma eluaseme kohandamiseks toetust. Eesmärg on tagada puudega inimestele paremad elamis-, õõppimis- ja töõtamistingimused. Kohandamise tulemusena paraneb puudega inimeste iseseisev toimetulek ja väheneb abistajate hoolduskoormus. Eluruumi kohandamise raames toetatakse puuetega inimeste liikuvusega seotud toimingute, hügieenitoimingute või kõõgitoimingute parandamist.

Tervisevaldkond

SA Elva Haiglas osutatakse ambulatoorset eriarstiabi teenust (neuroloog, ortopeed, kardioloog, naistearst, ämmaemand ja silmaarst), taastusravi, järeelravi, statsionaarset õõndusabi, koduõõndustõõnustust, rehabilitatsiooniteenust.

Lisaks asub Elva haigla ruumides OÜ Jaanson ja Lääne. Nende poolt pakutavateks teenusteks on psõõhhiaatrilist abi, psõõhholoogilist nõõustamist ja psõõhhoteraapiat.

Elva vallas tegutsevad perearstid:

Elva linnas on Elva Kesklinna Perearstikeskus; OÜ Ülle Hansen; OÜ Perearst Merle Raidoja; OÜ Lastearst/perearst Signe Ustav; Elva Perearstikeskus Elva haiglas; Puhja piirkonnas- OÜ Puhja Perearst; Rannu piirkonnas- Rannu Perearstikeskus OÜ; Rõngu piirkonnas- Rõngu Perearstikeskus OÜ

Rehabilitatsiooniteenused ja taastusravi

Sotsiaalkindlustusameti eelarvest rahastatava sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eesmärgiks on puudega või mittetöötava ja –õppiva piiratud töövõimega inimese toetamine igapäevaeluga toimetulekul.

Sotsiaalse rehabilitatsiooniteenuse osutajad Elvas on:

- Mittetulundusühing Reipa Sammuga
- Sihtasutus Elva Laste- ja Perekeskus
- Sihtasutus Elva Haigla

Töölane rehabilitatsioon on mõeldud inimestele, kellel on puude või haiguse tõttu mitmeid takistusi ja kes vajavad seetõttu tööle asumiseks või töötamise jätkamiseks erinevate spetsialistide ehk rehabilitatsioonimeeskonna abi.

Töölase rehabilitatsiooniteenuse osutajad Elvas on:

- Mittetulundusühing Reipa Sammuga
- Ortopeedilised Abivahendid OÜ

MTÜ Reipa Sammuga sihtgrupiks on kõik tööealised puuetega isikud.

Ortopeedilised Abivahendid OÜ sihtgrupiks on tööealised isikud, kelle töövõime on vähenenud või kellel on tuvastatud osaline töövõimekus ning kelle tegevusvõime on piiratud tugi- ja liikumisaparaadi (lihaskond) ülekoormussündroomi või trauma (vigastused), närvisüsteemi, ainevahetus- ja vereringeelundite haiguse tõttu.

Taastusravi on töövõimet või toimetulekut taastav ravi. Selle käigus taastatakse inimese häirunud funktsioone, säilitatakse neid või aidatakse kohaneda puudega.

Taastusraviteenuse osutajad Elvas on:

- Lümfoloogia- ja Taastusravikeskus OÜ
- Sihtasutus Elva Haigla

Lümfoloogia-ja taastusravikeskus on meditsiinasutus, mis osutab taastusravialaseid teenuseid nii täiskasvanutele kui lastele. Keskusest saab abi mitmesuguste terviseprobleemide korral- erinevatel põhjustel tekkinud tursed (operatsiooni- või traumajärgsed, krooniline veenipuudulikkus, kasvajatest või nende ravist tingitud lümfiturse, kaasasündinud lümfiturse) tugi-liikumisaparaadi haigused ja vigastused (traumad, operatsioonid), kaela-õlavöötme- ja seljavalusündroomid, radikulaarne valu, erinevatel põhjustel tekkinud halvatus(ajuinfarkti, sclerosis multiplexi jm. tagajärjel) jne.

Pakutavad teenused on taastusravi konsultatsioon, füsioterapeudi konsultatsioon, füsioteraapia teenus, lümfiteraapia, lümfimassaaž, ravimassaaž, spordimassaaž, kinesioteipimine, laste/beebeide füsioterapeutiline konsultatsioon, füsioteraapia teenus, rühmavõimlemine: seljavõimlemine ja kaela- ja õlavöötme liikumisravi.

Elva haigla poolt pakutavad taastusraviteenused on liikumisravi, individuaalsete võimlemiskavade koostamine programmiga „Physiotools”, ravivõimlemine Therapy Masteril (s.h seljavenitus), aparaatne

lühfimassaaž (pneumomassaaž), soolaravi kookonis, lokaalne külma-, turba- ja parafiinravi, käsimassaaž, massaažitool, veealune dušš-massaaž, ürdi- ja ravivann, imikute ujutamine, elektriravi protseduurid: diadünaamika, amplipulss, darsonvalisatsioon, ultraheliravi, magnetravi ja inhalatsiooniravi, kinesioteiping

Terviseedendus

Elva valla tervist edendava tegevuse eesmärk on tervist väärtustava eluhoiaku kujundamine ja elanike terviseteadlikkuse tõstmine. **Tervist edendavate lasteaedade võrgustikku** kuuluvad Elva Lasteaed Murumuna (2008), Elva Lasteaed Önneseen (2009), Puhja Lasteaed Pääsusilm (2009), Rõngu Lasteaed Pihlakobar (2007). **Tervist edendavate koolide võrgustikku** kuuluvad Elva Gümnaasium, Konguta Kool, Puhja Kool, Rannu Kool, Rõngu Keskkool, Valguta Lasteaed-Algkool, Palupera Põhikool. Elva vald kuulub ka MTÜ Eesti Tervislike Linnade Võrgustikku.

Vallale ja elanikkonnale olulised turvalisust toetavad asutused

Elvas asub Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri Elva konstaablijaoskond (Valga mnt 1). Jaoskonna teenindada on Elva linn, Rõngu, Konguta, Nõo, Puhja ja Rannu vald. Piirkonda teenindavad piirkonnavanem ja 7 piirkonnakonstaablit.

SA Tartu Kiirabi kasutab ruume Elva Haigla hoones (Supelranna 21) ühe kiirabibaasi asukohana ühele kiirabibrigaadile.

Lõuna-Eesti Päästkeskuse Elva päästekomando (Kirde 14). Komandos töötab 27 päästetöötajat.

Häirekeskus – Elvas asub Häirekeskuse Lõuna-Eesti keskus (Kirde 14). Keskuse teeninduspiirkonda kuuluvad Tartu linn, Tartu -, Jõgeva -, Võru-, Põlva -, Valga - ja Viljandi maakond. Teeninduspiirkonnas asub 24 kiirabibrigaadi ja 28 päästekomandot.